

Урок світової літератури
на тему
«А.П. Чехов - великий російський письменник Висміювання
підлабузництва, самоприниження, чиношанування і запопадливості в
оповіданні « Товстий і тонкий»»
(6 клас)

Епіграф. Моя мета - правдиво намалювати життя і показати, наскільки це життя віддаляється від норми.

А. П. Чехов

Мета: ознайомитися з багатогранністю особистості А. П. Чехова; навчитись висловлювати особисте ставлення до проблем, порушених в оповіданні «Товстий і тонкий», опрацювати літературознавче поняття «художня деталь»; виховувати почуття власної гідності та поваги до особистості.

Обладнання: портрет А. П. Чехова, таблички з назвами «Творча група», «Літературознавці», «Дослідники», «Довідкове бюро», книги з творами А. П. Чехова, костюми для інсценізації оповідання «Товстий і тонкий».

Хід уроку

I. Організація уроку.

II. Повідомлення теми і мети уроку. Зачитування епіграфа до уроку.

III. Ознайомлення з новим матеріалом.

1. Вступне слово вчителя.

Письменник С. Єлпатьєвський, згадуючи у своїх спогадах про людяність і доброту Чехова, писав, що й зовні він був красивий, витончений, трохи сором'язливий, тихий, з неголосним сміхом, з повільними рухами, з м'яким, трохи скептичним, насмішкуватим ставленням до життя і людей... ворог брехні, ситої самовпевненості, ворог приниження і насильства.

Ось таким намалювала А. П. Чехова ваша однокласниця Альона Дейнеко (демонструю портрет).

Про Чехова можна говорити багато і довго. Наші літературознавці Коцюбайло і Дейнеко Альони виділили найцікавіші, найбільш важливі факти з розповідей про життя письменника. З ними вони вас сьогодні і ознайомлять.

2. Розповідь учнів про життя і творчість А. Чехова.

Вчитель. А Ірина Максимчук досліджувала наявність творів А. П. Чехова в нашій шкільній бібліотеці. Цікаво, Ірино, скільки їх?

3. Інформація учениці про кількість книг з творами А. П. Чехова в шкільній бібліотеці.

Вчитель. А. Чехов ненавидів брехню й насильство над особистістю, самоприниження, а талант, розум, здоров'я, натхнення і любов вважав свящиною.

Отже, віднайти в людині людину, зрозуміти, що таке дружба і почуття власної гідності, нам допоможе невеличке оповідання А. П. Чехова «Товстий і тонкий»
На уроках зарубіжної літератури ви вже вивчали оповідання.

- Пригадайте значення цього літературного терміна. (Оповідання
- невеликий прозовий твір, у якому йдеться про один чи декілька епізодів життя персонажа, рідше кількох персонажів).
- Які характерні особливості оповідання? (Обмежена кількість дійових осіб, характери яких вже сформовані, невеликий проміжок часу, стислі описи, чіткий сюжет). В оповіданні «Товстий і тонкий», над яким ми сьогодні будемо працювати, йде мова про зустріч шкільних друзів, котрі зустрілися через багато років. Якою була ця зустріч, ми дізнаємося з інсценізації цього оповідання, яку приготували для вас члени нашої творчої групи.

Але перед цим ми звернемось до послуг «Довідкового бюро». Його працівник Кононович Андрій вже підготував пояснення тих слів, котрі на його думку, будуть вам незрозумілі.

4. Словникова робота.

Учень пояснює слова.

Флерд'оранж

Герострат

Ефіальт

Колезький асесор

Станіслав

Статський радник

Таємний радник

Зачитує історичну довідку про чини в царській Росії.

Оскільки А. П. Чехов - російський письменник, а ви вивчаєте російську мову, цей твір ми вивчатимемо на мові оригіналу.

5. Інсценізація оповідання «Товстий і тонкий».

6. Перевірка розуміння прочитаного.

Бесіда за питаннями.

1) Чи зрозуміло передали наші актори взаємовідносини героїв?

- Що ж ви зрозуміли з цієї інсценізації?

(Діти переказують зміст твору).

- Чи подобаються вам ці колишні шкільні друзі? Чому?

- Чи можна поводити себе так, як поводив тонкий?

- Які негативні риси, притаманні тонкому потрібно викорінювати із свого характеру?

- Уявіть собі таку ситуацію:

Через 20 років після закінчення школи ви в офісі фірми, в яку тільки-но влаштувалися на роботу, зустрічаєтесь з своїм однокласником, наприклад з Селевчуком Миколою.

Він в 6-му класі почав гарно вчитися, багато і наполегливо працював, закінчив ВУЗ, розпочав свою справу, має власний бізнес і... під час вашої розмови виявляється, є вашим найвищим начальником. Як ви будете з ним розмовляти?

- А як потрібно говорити з людиною вищою, від вас за рангом, яка не була в минулому вашим шкільним товаришем?

Вчитель.

Діти, А. П. Чехов - дійсно справжній майстер слова. Оповідання «Товстий і тонкий» написано об'ємно і лаконічно. Не зважаючи на це, ви гарно зрозуміли його зміст.

Справа в тому, що в А. П. Чехова був свій секрет при написанні творів. І наша група дослідників його відкрила.

Вам слово, дослідники!

7. Робота групи дослідників.

Опрацювання терміна «художня деталь»:

(запис до зошитів літературознавчого терміна «художня деталь»).

8. Дослідження художніх деталей в оповіданні «Товстий і тонкий».

Робота в групах.

- Перечитайте текст оповідання і знайдіть деталі:

I група

II група

1) які характеризують товстого; 2) які характеризують тонкого;

III група

IV група

3) що розкривають поведінку сина тонкого; 4) що розкривають поведінку дружини.

1) Відшукайте в тексті уособлення і поясніть його роль.

2) Чи відомі нам імена товстого і тонкого?

3) Чому автор жодного разу не називає товстого і тонкого по імені?

4) Хто на станції першим упізнав і звернувся до колишнього однокласника? Про що свідчить ця деталь?

5) Як, на вашу думку, поводитися б товстий і тонкий, якби їм довелося зустрітись ще раз? Чому?

6) Чому тонкий знайомить товстого зі своєю дружиною двічі?

7) Спробуйте переповісти цю історію від імені а) Товстого; б) Тонкого; в) його жінки.

8) На які деталі звертають увагу тонкий і його жінка, а на які - товстий? Чому?

Висновок. Повернення до епіграфа.

- Чи правдиво намалював життя А. П. Чехов в оповіданні «Товстий і тонкий»

- Які риси людського характеру потрібно викорінювати в собі?

- Яка норма життя справжньої хорошої людини?

IV. Підсумок уроку.

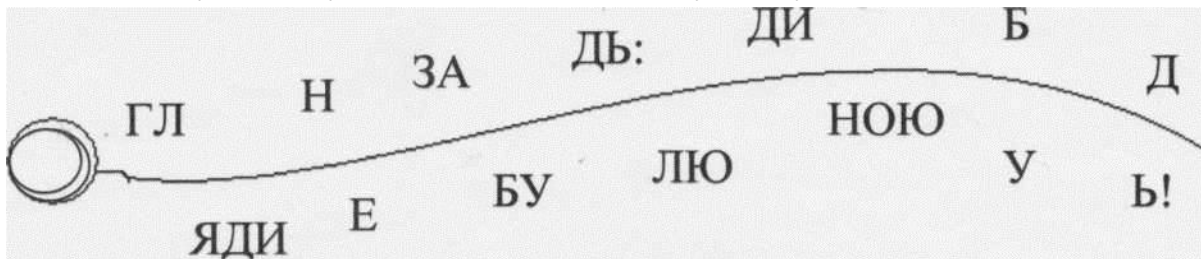
- Що робили на уроці? (Інсценізували, розповідали, досліджували художні деталі твору, вирішували проблемну ситуацію).

- Чого навчилися? (Дізнались про А. П. Чехова, навчились, які риси характеру потрібно цінувати, а які - викорінювати).

Резервне завдання.

І на закінчення пропоную розгадати головоломку, яка і стане висновком нашого уроку.

Ситуація. Уявіть собі, що довгим осіннім вечором ви сидите в теплій кімнаті поряд з бабусею, яка змотує нитки в клубок. Ви ділитесь враженнями від оповідання А. Чехова «Товстий і тонкий». Аж ось, звідки не візьмись - кіт випустила бабуся клубок з рук - кіт, ніби м'ячиком почавсь гратися. Нитка розмоталася, а з нею – «втекла» і думка, яку хотіла висловити бабуся онукові. Що ж хотіла сказати бабуся?

V. Д/з Прочитати оповідання А. П. Чехова «Хамелеон», підготуватись до його переказу.

Індивідуальні завдання.

- 1) Творча група. Створити щоденник-огляд головних подій твору «Хамелеон»;
- 2) Довідкове бюро. Підготувати пояснення незрозумілих слів з оповідання «Хамелеон»
- 3) Група дослідників. Дослідити, хто такий хамелеон. Дослідження підтвердити ілюстраціями з книг (енциклопедій, худ. літератури, підр. біології), власними малюнками.
- 4) Група літературознавців. Опрац. статтю на с. 62-63; вміти пояснити однокласникам літературознавчі терміни «гумор», «сатира», «іронія».